

Horecký zpravodaj

Březen 2003

Číslo 10. (1/2003)

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

Úklid obce

Tak jako každé jaro, i letos proběhne jarní úklid obce. Jeho součástí bude opět sběr starého železa, o kterém si vždy myslíme, že už nic nemůžeme sebrat, a vždy se naplní celý vůz, a svoz plastových lahví (LIKO) v igelitových pytlích, které jsou zdarma k vyzvednutí v úředních hodinách na obecním úřadě. Před prodejnou potravin je umístěn kontejner na sklo. Je i v zájmu obce, aby se využíval, protože v současné době se za odpad skla a plasty platí, sice málo, ale pokrývá to alespoň část nákladů obce na třídění odpadu. V plánu je brigáda na úklid obce, ale termín se bude odvíjet od počasí. Celé zastupitelstvo věří, že se jí zúčastní každý, kdo bude moci, a že i mládež přiloží ruku k dílu, neboť nejde o žádnou těžkou práci.

Plynofikace

Situace okolo plánované plynofikace obcí Horuky, Bohuňovice a Netřeby se po mnoha komplikacích dostává do stadia územního řízení a stavebního povolení. Součástí tohoto je i ekologický audit, který hodnotí vliv topení tuhými palivy na životní prostředí, a podle jeho výsledků zjistíme, jakou šanci na získání dotací od ministerstva životního prostředí máme. Po dokončení těchto nezbytných kroků bude svolána veřejná schůze, na které všechny informace probereme, zhodnotíme současný stav zájmu o topení plynem, budou předloženy náklady na realizaci projektu. Termín schůze bude dostatečně dopředu zveřejněn.

Internet

Skončilo období výmluv na počasí a ostatní problémy ze strany firmy Fortech Litomyšl, která má žadatele připojit k internetu, a po dohodě s jejím jednatelem dojde k realizaci záměru a konečně se dočkáme. Firma Fortech byla upozorněna, že pokud nedokončí rozvod do poloviny dubna, obec

odstoupí od smlouvy a obrátí se na jiného dodavatele. Fortech toto vyloučil a přislíbil realizaci do tohoto termínu s tím, že první týden v dubnu bude na obecním úřadě beseda o využití internetu, tarifech a ostatních věcech, které budou účastníky zajímat.

Josef Pechanec

P Ř E D J A Ť Í

Václav Müller

Hospodyně se vrátila z ranní v Heřmanicích, na které pan děkan Marek oznámil, že od Popeleční střídy začíná postní doba, a zadělala na dolky. Bylo předjaří, sníh už ležel jen v malých, spíše jen špinavých zbytcích na severních horeckých svazích luk a zahrad. I tam ho sluníčko ukusovalo a měnilo v stříbřité potůčky, vlnící se mezi trsy trávy, kde se už zabělaly hlavičky bledulek. Probouzející se příroda nutila slepice k pilnějším snáškám. I husy, které přežily podzimní posvícení, se měly co nevidět rozložitě posadit na svá vejce a dát život novému pokolení.

Jaro má magickou moc snad na každého živého tvora, a když to puzení přijde, těžko lásce odolat. Zahradami od Hudečků přes Bečičkovu a Koldových běžel voříšek Alík. Mířil na námluvy se Zorkou.

V kuchyni hospodyně přiložila do plotny poslední polínka a poslala mě pro další pod kůlnu. Sebral jsem oblouční košík a vyšel na dvůr. Proutěné košíky všech běžných velikostí tehdy na Horkách pletl podrybnický František Horák. Jednou jsem měl příležitost jej při práci pozorovat. Mokrý vrbový proutí obratně vkládal mezi silnější pruty, vertikálně trčící z již upleteného dna zpevněného dřevěným křížem. Pěkná práce, dnes už ji umí asi málokdo.

Před vrátky na zahradu, v jejíž blízkosti byla psí bouda, postávaly dvě husy a houser. Ten chvílemi natáhl dlouhý krk a zasyčel na Zorku, ale ta měla pro strach uděláno. Do boudy nezalezla, otočila však hlavu ke slepičímu otvoru ve vrátkách, jako by odtud očekávala svého milého.

Právě když jsem se z kůlny vracel s plným košíkem polínek, protáhl se tou dírou Alík. Byl to pěkně černobíle vybarvený psí krasavec, není se co divit, že se psí slečně Zorině líbil. A hned se jí, bez ohledu na motající se tam husy, začal dvořit.

Nevím, co mě to napadlo, nebyla to však určitě žárlivost. Postavil jsem košík, popadl polínko a mrštil jím po Alíkovi. Balistická dráha letícího polínka však zasáhla nezamýšlený cíl. Smrtícím úderem srazila jednu starou husu. Žalostně zakejhala, nohy se jí podlomily a hlava klesla na zem. I slunce v tu

chvíli zašlo, husák se po družce otočil a odkolébal se stranou, Zorka zalezla do boudy, Alík zmizel na zahradu.

Ve vrátkách do síně stála hospodyně a hořekovala, že přišla o dobrou husu právě před snůškou vajec. Uvědomoval jsem si tu škodu. Dolek sypaný mákem mi v tu předjarní neděli nechutnal. Za nějaký čas nastalo jaro a kolem Zorinky se motala dvě černobílá štěňata.

VZPOMÍNKY A ÚSMĚVY Z JZD

Jan Morávek

V tomto příspěvku nehodlám nikterak mapovat činnost místního jednotného zemědělského družstva, tedy JZD, spíše bych se chtěl zaměřit na spolupráci družstva s obcí a na to, jak se občané družstevníci vyrovnali se změnami, které jim socialistický způsob života přinesl.

JZD v Horkách bylo založeno koncem měsíce srpna roku 1957 a zaniklo po osmnácti letech svého trvání koncem roku 1975. Právě v srpnu padesátého sedmého roku naši zemi poctil svojí návštěvou Nikita Chruščov. Poslouchal jsem v rozhlase jeho projev, který byl, jak by řekli sportovci, přímo z voleje tlumočen do našeho jazyka. Jmenovaný mimo jiné vytýkal našim čelným představitelům pomalý průběh socializace zemědělství a kladl veliký důraz na jeho urychlení. Následky se dostavily velice brzy. Agenti se rychle rozjeli do všech obcí, které dosud expanzi socialismu odolávaly, a během krátké doby byl proces ukončen. Začátky nebyly nijak lehké. Nebyla potřebná mechanizace, pracovalo se z počátku nejen s koňskými, ale i s kravskými potahy, družstvu byl zapůjčen jeden starší traktor, za který se zapojoval potahový vůz, převážnou většinu polních prací vykonávala strojní stanice. Díky tomu, že v obci byl dostatek lidí v produktivním věku, se dařilo poměrně dobře všechny úkoly zvládnout. Družstvu byl později předán do užívání objekt čp. 1, který je nyní majetkem pana Petra Vaňouse, čímž družstvo získalo alespoň částečně vyhovující prostory. Postupem času, jak se družstvo rozmáhalo, přibývalo mechanizace: traktory, vleky, polní nářadí a stroje, stávalo se méně závislé na pomoci STS, a když později přibýly dva obilní kombajny, obešlo se téměř zcela bez cizí pomoci.

Naše obec získala v družstvu velice dobrého partnera. Nelze se tomu divit. Vždyť vlastně převážná většina občanů byli zemědělci, tedy družstevníci, a tak je možno říci, že obec i družstvo tvořily dohromady jeden kolektiv. Nebude tedy nikterak přehnané, když řeknu, že během činnosti družstva bylo v obci vykonáno nejvíce svépomocné práce. Veškerá mechanizace, krom dopravy

mimo obec, byla poskytována zdarma, vždyť to vlastně družstevníci poskytovali sami sobě. S pomocí družstva byla postavena budova obecního úřadu, byla vybudována povrchová kanalizace v obci, byla provedena demolice domu čp. 13 na návsi, demolice takzvané obecní pastoušky, byly opraveny některé obecní komunikace, nezanedbatelná byla spolupráce při stavbě a opravách veřejného osvětlení. Družstvo provádělo úklid sněhu a posyp obecních komunikací, zapůjčovalo dopravní prostředky místnímu sboru protipožární ochrany, a tak by bylo možno ve výčtu těch prací pokračovat. Spolupráce družstvo – obec se stala samozřejmostí. Šedesátá léta minulého století byla nejproduktivnějším obdobím této spolupráce.

Počátkem šedesátých let byl v obci vybudován vodovod. Stavba byla sice provedena dodavatelsky, přesto to ale byly zase družstevní traktory, které pěchovaly zahrnuté výkopy po uložení potrubí. Skutečnost, že nám již více jak čtyřicet let proudí voda do našich příbytků, je dnes samozřejmostí. Úplně jiná situace byla na počátku realizace tohoto projektu. Nadřazené orgány této akci vůbec nepřály a najít pro ni pochopení nebylo nikterak snadné. Bylo by velice dlouhé vyprávění tehdejších představitelů obce, pana Jaroslava Antesa a pana Jana Crhy, kolik námahy stálo, nežli byl dán finanční příslib a povolení stavby. Vydání stavebního povolení bylo vázáno na včasné vypracování projektové dokumentace. Stanovený termín byl ale velice krátký, prakticky téměř nesplnitelný. Tak trochu to připomínalo pohádku, kdy princ dostal papírovou pilu, kterou měl pokácet les. V pohádce pomohla kouzelná princezna, zde si ale museli občané poradit sami. Úkol si vzal za svůj pan Jan Rovenský z čp. 22. Spolu s několika svými přáteli se pustili do práce. Jednotlivé části projektu si rozdělili a ve volném čase a probdělých nocích dokázali to, co se zdálo nemožné. Projekt byl v termínu vypracován a nadřazeným orgánům, pokud se nehodlaly zcela zkompromitovat, nezbylo nežli splnit daný slib. Píši tyto řádky s úmyslem připomenouti si občas práci občanů, kteří již dávno nejsou mezi námi, ale jejichž zásluhou používáme nejen jmenovaný vodovod, ale také jiné vymoženosti, které nám denně slouží a které by se bez jejich nadšení pro svoji obec uskutečnily buď mnohem později, a nebo vůbec ne.

Po připojení družstva nejprve k Cerekvici, později k Morašicím, se spolupráce vyvíjela obtížněji. Ne že by zanikla, naopak pokračovala. Například oprava protipožární nádrže na dolním konci obce by se bez této pomoci těžko uskutečnila, ale vedení družstva již nebylo v místě, a pro vedoucí pracovníky se, což je zcela pochopitelné, Horky staly obcí okrajovou, a přece jen trochu odsunutou.

Ale vraťme se znovu do konce padesátých let, na počátek rozvíjejícího se družstva. Nežli se zadaptovaly stáje pro hromadné ustájení zvířectva, zůstalo

toto prozatím ve stáжих bývalých majitelů. Družstevníci, tak jako dříve, museli jej nejprve obsloužit, a potom je čekala práce u JEZEDU. Tento výraz se velice rychle vžil, a přes to, že JZD již více jak deset let neexistují, výraz přetrvává. Stále můžeme slyšet: „to je *jezedovo*“, „pracuje u *jezedu*“, „*jezedovi* by mohli to či ono“, a tak dále. Tak jako stále třeba nakupujeme v Jednotě, jdeme na národní výbor a uniformovaný strážce zákona stále zůstává tím nechvalně proslulým *esembákem*. Zvyk je, jak se říká, železná košile a bude asi ještě dlouho trvat, nežli tyto výrazy upadnou do zapomnění. Finanční odměna prvních dvou let byla velice nízká. Deset korun zálohy na pracovní jednotku a něco málo přes jednu korunu dobírky nedávalo příliš mnoho důvodu ke spokojenosti. Teprve výsledky hospodaření z roku 1960, kdy se jednotka vyšplhala na hodnotu něco málo přes 20 Kčs, nálada družstevníků se začala zlepšovat. Lidé si pomalu zvykali na nový způsob práce. Odpovědnost za provoz družstva přešla na hlavy vedoucích pracovníků a představenstva družstva a řadový družstevník se stále více dostával do pozice zaměstnance, což mnohým začalo docela vyhovovat. Práce v kolektivu dávala možnost provádění menších, ale někdy i větších, takzvaných kanadských žertíků, které byly většinou přijímány s úsměvem, takže se občas stávala docela zábavnou. Název dnešního příspěvku zněl Vzpomínky a úsměvy z JZD, a tak snad v příštím čísle by bylo dobré si některé tyto žerty připomenout.

Nutno říci, že přes mnohé negativní jevy, které socializace zemědělství přinesla, životní úroveň pracovníků v zemědělství se přece jen dostala na vyšší úroveň. Bohužel, na společenském žebříčku zemědělství příliš nepostoupilo. „Když se nebudeš učit, půjdeš do JZD.“ Tato věta se stala strašákem žáků, kteří svým prospěchem zaostávali. Zpočátku, když ještě nebyla mechanizace a ve špičkách bylo zapotřebí brigádnické výpomoci, byly trnem v oku družstevní zájezdy. „*Jezed'áci si jezděj po vejletech* a my za ně musíme dělat.“ Pamatuji se, že jsem v divadelním sále zaslechl poznámku: „Dnes to snad bude dobrý, *žádný jezed'áci* tady nejsou.“ Domnívám se, že takovéto výrazy, které svědčí o ne příliš vysoké inteligenci jejich autorů, netřeba nikterak komentovat, a také si myslím, že je toho pro dnešek dost, a tak příště si zavzpomínáme na některé ty úsměvy.

Máme zde jaro, před námi jsou velikonoční svátky, které, i když tomu tak zcela není, mnozí lidé chápou jako vítání či oslavu jara. Tak tedy přeji všem čtenářům tohoto listu hodně jarního slunéčka a jarní pohody, děvčatům a šmerkustníkům veselou a šetrnou pomlázku s minimální dávkou alkoholu a co bych si přál ze všeho nejvíce? Aby ta slova z mrtvého vstalého Krista „Pokoj vám“ se konečně rozletěla do celého světa a pronikla až k těm, kteří je slyšet nechtějí.

Josef Macek a počátky horecké školy

„Obec Horky od nepaměti přiškolená byla ke školní obci Heřmanicům. Cesta do školy byla zvláště v zimě velmi obtížná. Tak stávalo se velmi často, že rodiče nuceni byli menší děti na zádech do školy nositi, ježto nebylo vždy možno dovézti je po silnici přes Netřebí. Mnohdy nemohly se zvláště chudší děti do školy vypraviti pro nedostatek teplého oděvu. Nesnáze a obtíže byly veliké. V dobách těch ukázalo se, jak velikým dobrodiním jest škola v obci. Na odškolení však a stavbu vlastní školy nebylo možno pomysleti pro nedostatek hmotných prostředků. Vyskytl se však dobrodinec, muž šlechtyný, jakých v naší době málo se rodí, který, ač sám dítě vůbec neměl, značným odkazem svým položil základ ku stavbě školy v obci zdejší. Byl to Josef Macek, rolník čp. 15 v Horkách. Když se dne 19. února r. 1893 nacházel na smrtelném loži, tu puze jsa šlechtynou myslí svou, jakož i pohnut přátelskou domluvou tehdejšího starosty Jana Horáka, odkázal mezi jiným na stavbu školy v Horkách 2.000 zl. Odkazem tímto položil Josef Macek první základ ku stavbě školy zdejší, tak stal se dobrodincem školní mládeže a celé obce. Zbudoval si pomník, který věky hlásati bude potomstvu šlechtyný skutek jeho, jméno své pak vepsal do vděčných srdcí občanstva nynějšího i budoucího.“

Tak zní úvodní zápisy první kroniky jednotřídní obecné školy na Horkách. Uplynulo tedy letos 110 let od úmrtí Josefa Macka, jehož význam pro založení školy je zde tak výstižně zhodnocen. Je to též již čtyřicet let, co byla horecká škola pro nízký počet žactva v obci uzavřena, a kdy od 1. září 1962 navštěvují horecké děti základní školu v Cerekvici nad Loučnou. Připomeňme si tedy osobu Josefa Macka a historii zřízení a stavby zdejší školy.

Josef Macek se narodil 28. června 1829 v Lažanech čp. 10, následujícího dne byl pokřtěn v evangelickém reformovaném sboru v Bučině. Byl nejmladším dítětem sedláka Václava Macka a Kateřiny, rozené Fikejsové z Morašic. Na Horky se Josef dostává v září 1849 uzavřením sňatku s Annou, o 24 let starší vdovou po Josefovi Andrluvi z Horek čp. 15, rozenou Abrahamovou z Morašic. Na základě svatební smlouvy se stává vlastníkem jedné polovice selské usedlosti čp. 15 na Horkách s pozemky.

Josef Macek byl zjevně dobrým hospodářem. Časem přikoupil sousední chalupu čp. 16, též další ornou půdu a pastviny. Stal se také jakýmsi obecním bankéřem. Když někdo chtěl něco koupit a nedostávalo se mu peněz, šel na „strýce Mackova“. Půjčil – koupil, nepůjčil – nekoupil. O tom, jakého rozsahu bylo toto vypůjčování, si lze učinit představu z projednání pozůstalosti po Josefu Mackovi. Právním zástavním na usedlostech v Podšvábí, Seči, Tisové a na Horkách měl zajištěny pohledávky v celkové výši přes 7.500 zlatých. Pohledávky neknihovní u téměř dvou desítek lidí z Horek, Cerekvice,

Heřmanic, Jehnědí, Lažan, Netřebí a Václavek činily dohromady přes 3.700 zl. Obvyklý úrok z takových půjček byl tehdy 5 %. Obě manželství Josefovy manželky Anny byla bezdětná, stárnoucímu páru proto se správou hospodářství vypomáhal Jan Voříšek, syn rolníka Josefa Voříška z čp. 39. V době, kdy se již Josef Macek nemohl starat o obdělávání polí, byla tato pronajata horeckým sousedům.

V předtuše blížící se smrti nechal Josef Macek sepsat dne 12. ledna 1893 svůj testament. Universální dědičkou ustanovil svou neteř Žofii Kašparovou z Bučiny čp. 9, odkazy pamatoval též na své další příbuzné a evangelický sbor v Bučině, neopomněl ani dlouholeté věrně konané služby Jana Voříška. Dne 19. února 1893 nechal vyhotovit ještě dodatek k poslední vůli: „Poněvač jest každému člověku jednou zemřítí uloženo od Boha a jen okamžení jejího nejisté jest. Tedy jsem se odhodlal ve svém nemocném stavu a na smrtelném loži svém, ačkoliv ještě jsem při dobrém rozumu a dokonalé vědomosti toho, co dělám. Ačkoliv jsem již poslední vůli udělal, na to jsem se ještě rozpomenul, bych já pro svoji věčnou památku a pro ulehčení dítkám ku škole patřícím v obci horecké, chci věnovati na vystavění nové školy v Horkách částku 2.000 zlatých.“ Tato odkázaná pohledávka byla zajištěna zástavním právem na horecké usedlosti čp. 8. Svědky tohoto odkazu byli Jan Horák, obecní starosta, Josef Voříšek a Jan Ludvíček. Téhož dne o čtvrté hodině odpolední Josef Macek ve stavení čp. 15 zemřel. Pochován byl na evangelickém hřbitově heřmanicko-horeckém dne 22. února. O tři měsíce později, 28. května 1893, zemřela vdova po Josefovi Mackovi – Anna. Ve prospěch budoucí horecké školy se zřekl jemu odkázaného obnosu 100 zl. Václav Macek, rolník z Lažan čp. 10, synovec Josefa Macka.

Již 30. dubna 1893 horecké obecní zastupitelstvo, jehož byl Josef Macek před svou smrtí též členem, jednohlasně ujednalo, aby se podala žádost okresní školní radě v Litomyšli za odškolení od obecné školy v Heřmanicích a za povolení k vystavění jednotřídní obecné školy na Horkách. O stejné otázce bylo jednáno i 2. července za účasti a souhlasu všech občanů. Na základě této žádosti ustanovila okresní školní rada komisi, která 8. listopadu měřením zjistila vzdálenost Horek od heřmanické školní budovy. Třiapůlkilometrová vzdálenost byla shledána zákonitou.

Celá záležitost pak pokročila kupředu až v r. 1895. Zemská školní rada svým výnosem ze 4. dubna nařídila, aby se horecké obecní zastupitelstvo zavázalo, že bude ze svých prostředků hradit veškeré náklady, spojené se zřízením a vydržováním požadované školy. Usnesení v tomto smyslu bylo na Horkách přijato 8. května. Následně bylo schváleno též okresním zastupitelstvem a zasláno okresní školní radě. Do konce října mělo pak být dle

žádosti obecního zastupitelstva složeno u notáře 2.000 zl. včetně úroků, které byly zajištěny na Horkách čp. 8.

25. dubna 1896 povolila zemská školní rada vyškolení obce Horky ze školní obce Heřmanice a zřízení samostatné veřejné jednotřídní obecné školy s českým vyučovacím jazykem. Okresní školní rada pak vybídla obecní zastupitelstvo, aby pro nově zřízenou školu zvolilo místní školní radu. Volba byla provedena 19. července. Zvoleni byli Václav Novotný z čp. 50 a Jan Voříšek čp. 15, za náhradníky František Kolda čp. 9 a Václav Eliáš čp. 28. Předsedou rady se stal obecní starosta Jan Horák, katolická církev v ní byla zastoupena Josefem Vlčkem, farářem v Heřmanicích. Místní školní radě byla svěřena péče o hospodářství školy a dozor nad ní.

30. srpna 1896 se obecní zastupitelstvo usneslo přenechat zdarma obecní pozemek pro staveniště školní budovy a školní zahradu. Též bylo vyjednáno s Janem Záleským z čp. 3, že pronajme byt pro učitele do té doby, než bude vystavěna nová škola. Obdobně byla najata prozatímní místnost pro vyučování od Jana Voříška v čp. 15. Pozemek pro školní budovu i místnosti v čp. 3 a 15 shledala okresní školní rada za vhodné.

Okresní školní rada pak 28. září 1896 ustanovila na nově zřízené horecké škole zatímním učitelem a správcem Františka Ondráčka, dosavadního podučitele na obecné škole v Sedlišťích, s tím, aby začal na Horkách vyučovat dnem 1. října. Jelikož však přestěhování učitele nebylo v tak krátké době možné, bylo dovoleno, aby se stěhoval v neděli 4. října. V den ten jelo na čtyřech kočárech obecní zastupitelstvo v čele se starostou Janem Horákem do Sedliště ke škole, kde se shromáždili mnozí občané a členové obecního zastupitelstva se starostou Janem Kopeckým, aby se s odcházejícím učitelem rozloučili a doprovodili jej na Horky. Po krátké a srdečné řeči sedlišťského starosty Kopeckého hnul se průvod osmi povozů k Horkám. Ještě před obcí pozdravily nového učitele školní dívky. Jejich jménem ho uvítala žákyně Růžena Horáková, přičemž mu podala krásnou kytici. Průvod pak dospěl až na Horky, kdež učitele přivítal člen obecního zastupitelstva Samuel Bečička řečí, v níž položil důraz na první přání občanstva, totiž aby ve škole nebylo činěno rozdílu, co se týče náboženského vyznání. K přichystané hostině byli pozváni i řídící učitel Josef Jílek a farář Josef Vlček z Heřmanic, nájemce horeckého dvora Karel Freund a sousedé i sousedky ze Sedliště, kteří až sem doprovodili svého bývalého učitele. Milá zábava trvala až do pozdního večera.

První vyučování na Horkách bylo zahájeno v úterý 6. října 1896. Jelikož školní rok 1896/97 začínal tehdy 16. září, navštěvovaly děti od toho dne ještě obecnou školu v Českých Heřmanicích. Po zahájení výuky na Horkách však bylo všech 47 horeckých školou povinných dětí z heřmanické trojtřídky vyškoleny. Posledním ročníkem dětí, které ještě chodily do heřmanské školy,

byly ty, které se narodily v r. 1890. V horecké jednotřídce byly děti rozděleny podle věku do tří oddělení. V I. oddělení se vyučovalo předmětům: náboženství, čtení, psaní, počty a nauka o tvarech měřických. Ve II. oddělení: náboženství, čtení, psaní, jazyk vyučovací (mluvnice a pravopis, starší pak i sloh), počty a nauka o tvarech měřických, kreslení, zpěv, chlapci též tělocvik, starší dívky i ženské ruční práce, starší děti pak i přírodopis a přírodopyt, zeměpis a dějepis. Ve III. oddělení probíraly tytéž předměty jako starší děti ve II. oddělení. Školní docházka trvala tehdy osm let, děti s ní končily dnem svých čtrnáctých narozenin.

Katolickému náboženství vyučoval heřmanský farář Josef Vlček, od škol. roku 1897/98 kaplan Julius Váňa. V chrámu Páně v Heřmanicích konali žáci katolického vyznání zpověď či se účastnili bohoslužeb při různých příležitostech, mj. i při zahájení a ukončení školního roku. Odbývali zde též zkoušku z náboženství. Evangelickému náboženství vyučoval jednou týdně po dvou hodinách Josef Dostál, učitel z Heřmanic, jemuž byly hrazeny cestovní náklady. Ženským ručním pracem učila industriální učitelka Anna Ondráčková, manželka správce školy. Výuku ostatních předmětů měl na starosti František Ondráček, který byl výnosem zemské školní rady z 5. února 1897 ustanoven definitivním učitelem a správcem školy na Horkách.

Na zasedání obecního zastupitelstva 11. prosince 1896 byl schválen plán a rozpočet stavby školy. Totéž bylo později schváleno i okresní školní radou. 9. února 1897 bylo usneseno, aby byl nedostatek financí na stavbu školní budovy řešen výpůjčkou z litomyšlské spořitelny a aby se stavba pod dohledem členů místní školní rady, stavebního výboru a oprávněného stavitele prováděla vlastním nákladem. 17. února bylo rozhodnuto ponechat dohled na stavbě Arnoldu Rackovi, staviteli v Litomyšli, a vedení stavby Josefu Šafářovi, mistru zednickému z Pekel. 15. března obecní a stavební výbor ujednal, že tesařské práce budou svěřeny mistru T. Divišovi ze Sloupnice. Stavební výbor, který měl pečovat o stavbu školy, se skládal z předsedy Václava Novotného z čp. 50 a členů: Josefa Ludvíčka čp. 2, Františka Koldy čp. 9, Jana Horáka čp. 10, Josefa Voříška čp. 39, Jana Voříška čp. 15, Samuela Bečičky čp. 21, Františka Eliáše čp. 22 a Václava Eliáše čp. 28.

Základní kámen stavby školy byl položen dne 5. dubna 1897. K této příležitosti se sešla místní školní rada a obecní výbor. Jak praví školní kronika: „Byl to okamžik dojemný a vážný. Ze všech hesel, která při tom pronesena byla, vyznívalo zbožné přání, aby Bůh požehnal dílo započaté a aby škola tato přinesla zdárné ovoce ve prospěch obce i vlasti. Stavba pokračovala za všeobecné ochoty velmi rychle. Málo jen stavení by se našlo, ze kterých alespoň jedny ruce by se nebyly k dílu přiložily, neboť každý spěchal účasten býti díla, na kterém s láskou všeobecně pracováno. Tak základy a sklep

vykopány zdarma, či jak obecně se říká, „láskou“. Každého téměř večera sešli se sousedé u staveniště, aby buď zedníky na druhý den cihlami zásobili, nebo aby lešení přestavěli. Za celou stavbu neomeškali se zedníci ani jedenkrátě stavbou lešení. Vše připravila jim vždy ochota občanů zdejších a daleko široko marně bychom hledali podobného příkladu obětavosti a lásky ku předsevzatému dílu.“

Kromě výše zmíněného stavitele a zednického a tesařského mistra se na stavbě podílel truhlářskými pracemi J. Finkral ze Sedliště, zámečnické práce provedl K. Heisler z Litomyšle, klempířské J. Škorpil z Litomyšle, sklenářské p. Kobližek z Litomyšle. Střechu pokryl a hromosvod postavil J. Jandík z Litomyšle. Schody a kamenické výrobky byly opatřeny z Hrádku, poprsí Komenského a ozdobnou tabuli s nápisem „Škola“ zhotovil J. Franc v Pardubicích. Kamna do třídy a do menšího pokoje byla koupena u Fr. Macka v Litomyšli, kamna do kuchyně a většího pokoje u p. Bendy v Litomyšli. Přes 57.000 cihel bylo zakoupeno u p. Ventury v Cerekvici. Tašky pořízeny v Chocni u p. Kosiny v počtu 4.600 kusů. Písek byl dovážen z „Drah“, k omítání z Chocně. Vápno zakoupeno v cukrovaru JUDr. Kadlčíka, sádra v Cerekvici. Stavba školy byla provedena celkovým nákladem 4.581 zl. 64 kr.

První školní rok na Horkách byl ukončen 30. července 1897. Nový začal 16. září opět se 47 žáky. Vyučovat se počalo ještě ve staré zatímní škole v čp. 15, ale již se blížilo otevření nové školní budovy. 17. září byl zvolen výbor, jenž měl organizovat slavnost otevření školy. Předsedou se stal Josef Ludvíček z čp. 2, členy: učitel František Ondráček, Karel Freund, nájemce čp. 1, Samuel Bečička čp. 21, Václav Novotný čp. 50, Jan Horák čp. 10 a starosta Jan Horák čp. 5. Otevření školy se mělo uskutečnit jejím posvěcením, církevní obřad měl vykonat jak katolický farář z Heřmanic, tak evangelický z Bučiny. Ukázalo se však, že podle stávajících školních zákonů taková forma slavnostního otevření není možná. Bylo tedy rozhodnuto při tom církevní úkony opomenout.

27. září navštívila novou školní budovu kolaudační komise, ustavená okresní školní radou. Komise, sestávající z okresního školního inspektora Jos. Fr. Petra, okresního hejtmána Toupalíka, okresního inženýra Červinky a okresního lékaře Odstrčilíka, budovu prohlédla a vyslovila svůj souhlas s jejím užíváním ke školským účelům. Zároveň byly nařízeny některé dodatečné úpravy. 13. října se obecní zastupitelstvo a místní školní rada usnesly na termínu a programu otevření školy. Zároveň bylo rozhodnuto, že úprava zahrady s tělocvičnou a tarasu kolem ní bude provedena do příštího jara.

Slavnost otevření školy proběhla v neděli 24. října 1897. Již od časného rána procházela obcí hudba a četné prapory, vlající ze střech statků i chaloupek, dodávaly vsi slavnostní vzhled. O druhé hodině odpolední vyrazil od obecního úřadu průvod, v jehož čele šla hudba a školní dívky, dále obecní

zastupitelstvo a příští hosté. Když průvod stanul před školou, uvítal přítomné Samuel Bečička. Po jeho řeči požádala žákyně Růžena Horáková jménem školáků člena místní školní rady p. Voříška, ozdobený klíč mu podávajíc, za otevření školy. Ten školu otevřel a odevzdal klíč správci školy. Potom promluvil ke shromáždění přítomný farář Jan Rudolf Veselý z Bučiny o významu dne, účelu a důležitosti školy. I kaplan Julius Váňa z Heřmanic pohovořil o úkolu školy obecné. Poté vešly školní dívky i s obecnstvem do třídy, kdež byl za zvuků rakouské hymny zavěšen obraz císaře pána. Farář promluvil ještě několik vlasteneckých, k lásce a vděčnosti císaři pánu vybízejících slov. Celá slavnost byla zakončena provoláními slávy jeho veličenstvu. Vyučování v nové škole pak počalo dnem 26. října.

Škola byla tedy dostavěna a začala sloužit svému účelu. Trvalo však ještě několik let, než byl uhrazen schodek obecního rozpočtu, způsobený její stavbou. Na počátku roku 1898 byla kvůli tomu horecké obci zapůjčena částka 900 zl. Josefem Dvořákem, rolníkem z Bohuňovic čp. 21. V dubnu téhož roku byli určeni zástupci obce Karel Freund a Jan Horák, aby požádali o subvenci na umoření dluhu po stavbě školy u zemského výboru v Praze. V lednu 1899 byla podána žádost o subvenci zemské školní radě. Ta byla nakonec poskytnuta ve výši 600 zl.

Na závěr ještě znovu uvedme osoby, které se především přičinily o vznik horecké školy. Zakládající odkaz Josefa Macka připomínala pamětní deska na chodbě školy. Po jejím zrušení a přestavbě čp. 52 na obytný dům je tato deska uložena u Jana Morávka v čp. 16. Obecní starosta Jan Horák z čp. 5 působil svým vlivem na dobrodince školy Josefa Macka, staral se o vyškolení obce a povolení ke stavbě. Jeho zásluhou byla stavba školy provedena v tak krátkém čase. Byl zkrátka duší celého podniku. Předseda stavebního výboru Václav Novotný z čp. 50 nesl též nezištně starosti se stavbou školy, jakož i s výplatou a účtováním.

Ke zpracování článku bylo použito pramenů z následujících archivních fondů: Státní oblastní archiv Zámorsk: Sbirka matrik (matriky reformovaného sboru v Bučině).

Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli: Archiv obce Horky (zejm. kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a obecní rady 1883 – 1898), Okresní soud Litomyšl (spis o projednání pozůstalosti po Josefu Mackovi č. IV 1893/163), Okresní školní výbor Litomyšl, Základní devítiletá škola Horky (kronika školy z l. 1893 – 1940, třídní výkaz 1897 – 1898).

Státní okresní archiv Ústí nad Orlicí: Obecná škola České Heřmanice (hlavní matrika školy od škol. roku 1887/8).

Milan Novotný

ROZPOČET OBCE NA ROK 2003

(v tisících Kč)

oddíl	příjmy
daňové příjmy	613,3
z toho: poplatek ze psů	1,3
poplatek za sběr tuhého komunálního odpadu	35
dotace krajského úřadu	1,3
ostatní příjmy	29,7
z toho: dřevo	6
nájemné	18
úroky	5,7
celkem příjmy	644,3

oddíl	výdaje
práce v lese	15,7
oprava silnice v obci včetně zimní údržby	135
příspěvek na základní školy v Cerekvici nad Loučnou a v Litomyšli	20
kultura, jubilea, pohoštění	10,5
veřejné osvětlení – opravy, elektřina	10
projekt na plynofikaci	150
odvoz tuhého komunálního odpadu v popelnicích za obec	39
vzhled obce, sekání trávy	5,5
požární ochrana	2,8
obecní zastupitelstvo	95
místní správa – mzdy, zdravotní a sociální pojištění	43,5
– materiál, elektřina, tisk	31
– telefony, poštovné, pojištění, poplatky, pohoštění	21,3
– služby, opravy	54
– cestovné, poplatky, pohoštění, dary, různé	11
celkem výdaje	644,3

Schváleno zastupitelstvem obce 24. 2. 2003.

Marie Procházková

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vychází čtvrtletně. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01 Litomyšl, tel.: 461 633 148, e-mail: obec.horky@quick.cz, <http://sweb.cz/obec.horky> (tam též internetová verze zpravodaje). Bezplatné.